

כנגד ארבעה בנים דיברה התורה

- מערך שיעור לכיתות ה'

שיעור 1 – כנגד ארבעה בנים

הכרות עם המדרש ממסכת פסחים. אפיון הדמויות, והיחס אליהן.

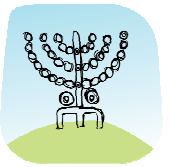
שיעור 2 – ארבעת הבנים בכל אחד מאיתנו

הצגת מדרש ארבעה בנים המתייחס לשלבים בהתפתחות, ומדרש נוסף העוסק בארבעת הבנים כחלקים שונים באישיות. נבחן לאיזה מהדמויות אני מתחבר/ת? מתי אני חכם/ה, רשע/ה, תם/ה או לא יודע/ת לשאול?

שיעור 3 – יצירה אישית

כל תלמיד/ה יוצר/ת את ארבעת הבנים/ הבנות שלו/ שלה.

שיעור 1 – כנגד ארבעה בנים

מטרות

- הכרות עם מדרש ארבעת הבנים, על מגוון פרשנויותיו.
- הבנה שההגדה של פסח, ומדרש ארבעה בנים בפרט, הינם סמל הניתן לפרשנויות שונות על-פי תפיסה ערכית מסוימת.
- הבנה שהחברה מגוונת וחשיבות ההתייחסות לצרכים השונים של חלקים שונים בה.

מהלך: קריאת הטקסט ופירוש (אפשר לעשות זאת בצורה של חשיפה בשלבים)

1. חכם, רשע, תם, שאינו יודע לשאול – מה מאפיין כל אחד מהם? מה הייתם מצפים מכל אחד?
2. מה אומר כל אחד ומה התשובה הניתנת לו? מה הקשר בין השאלה לתשובה?
- מה מעיד על חכמה בשאלת החכם? (בקיאות בפרטים, הוא חלק מהכלל)
- מה מעיד על רשעות בשאלת הרשע? (זלזול, הוא אינו חלק מהכלל)
- מה מעיד על תמימות בשאלת התם (שואל ללא ידע)
3. מה ההבדל בין השאלות ובין התשובות?
4. למה חשוב להביא את ארבעת הדמויות? למה הם כולם בנים? מדוע אין בנות? איזה מסר מעבירה ההגדה?

כנגד ארבעה בנים דיברה תורה:

אחד חכם, אחד רשע, אחד תם, אחד שאינו יודע לשאול.

חכם – מהו אומר? מה העדות והחקים והמשפטים אשר צוה יי' אלהינו אותנו?

אף אתה אמור לו: "בחזק יד הוציאנו ה' אלהינו ממצרים מבית עבדים."

רשע – מהו אומר? מה העבודה הזאת לכם מה הטורח הזה שאתם מטריחין עלינו בכל שנה ושנה?

לכם ולא לו, כיון שהוציא את עצמו מן הכלל כפר בעיקר, אף אתה אמור לו: "בעבור זה עשה ה' לי." לי עשה, לאותו

האיש לא עשה. אילו היה אותו האיש במצרים לא היה ראוי להגאל משם לעולם.

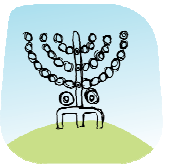
תם – מה אומר? מה זאת?

אף את למדו הלכות פסח- שאין מפטירין אחר הפסח אפיקומן, שלא יהא עומד מחבורה זו ויכנס לחבורה אחרת.

שאינו יודע לשאול – את פתח לו תחילה. "בני זכור תזכור עבדים היינו במצרים".

(ע"פ תלמוד ירושלמי מסכת פסחים דף ע"ב - הגדה קיבוצית)

שיעור 2 – ארבעת הבנים בכל אחד מאתנו

מהלך

1. נשאל: מי הדמות האהובה עליכם מבין ארבעת הבנים? מדוע? למי אתם מרגישים הכי קרובים?
2. נאמר: ישנו מדרש המפרש את ארבעת הבנים כארבעה שלבים בהתפתחות: שאינו יודע לשאול - תינוק, תם - ילד, רשע - נער (גיל ההתבגרות מרד), חכם - בוגר.

נשאל:

- לפי פרשנות זו - עם איזו דמות אתם מזדהים?
- מדוע הנער הוא רשע? מה קורה בגיל ההתבגרות שגורם לנו להיות רשעים? כיצד כדאי למבוגרים להתייחס למרד זה? האם היחס בהגדה הוא יחס נכון?
- 3. ישנו מדרש הטוען שארבעת הבנים הם חלקים שונים באישיות. כלומר, שבכל אחד מאיתנו יש את כל ארבעת הבנים (ניתן להראות תמונה של דן רייזינגר המציגה זאת).
- האם אתם מסכימים עם פרשנות זו? מה המשמעות של פרשנות זו?
- 4. נקרא קטע קצר של יריב בן אהרון, בהמשך למדרש הבנים כחלקים באישיות.

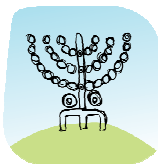
יש בי רתיעה מסטריאוטיפים. מהדבקת מדבקות. לכן אומר: כנגד ארבעה בנים שיש בכל בן, ארבעה קולות שיש בכל אישיות - דיברה התורה. בכל בן יש את החכם שבו, הרשע, התם ושאינו יודע לשאול. צירוף מיוחד של קולות ומרכיבים מונח ביסוד כל אחד מאיתנו. ויש, כך אני מאמין, בכח המעשה החינוכי [שאלת השאלות בליל הסדר] לשנות את המאזן הפנימי שביניהם. (יריב בן אהרון, קיבוץ ראש הנקרה)

- האם אתם מרגישים שאתם יכולים לעשות שינוי במינון הפנימי שלכם ביחס לתכונות של ארבעת הבנים?

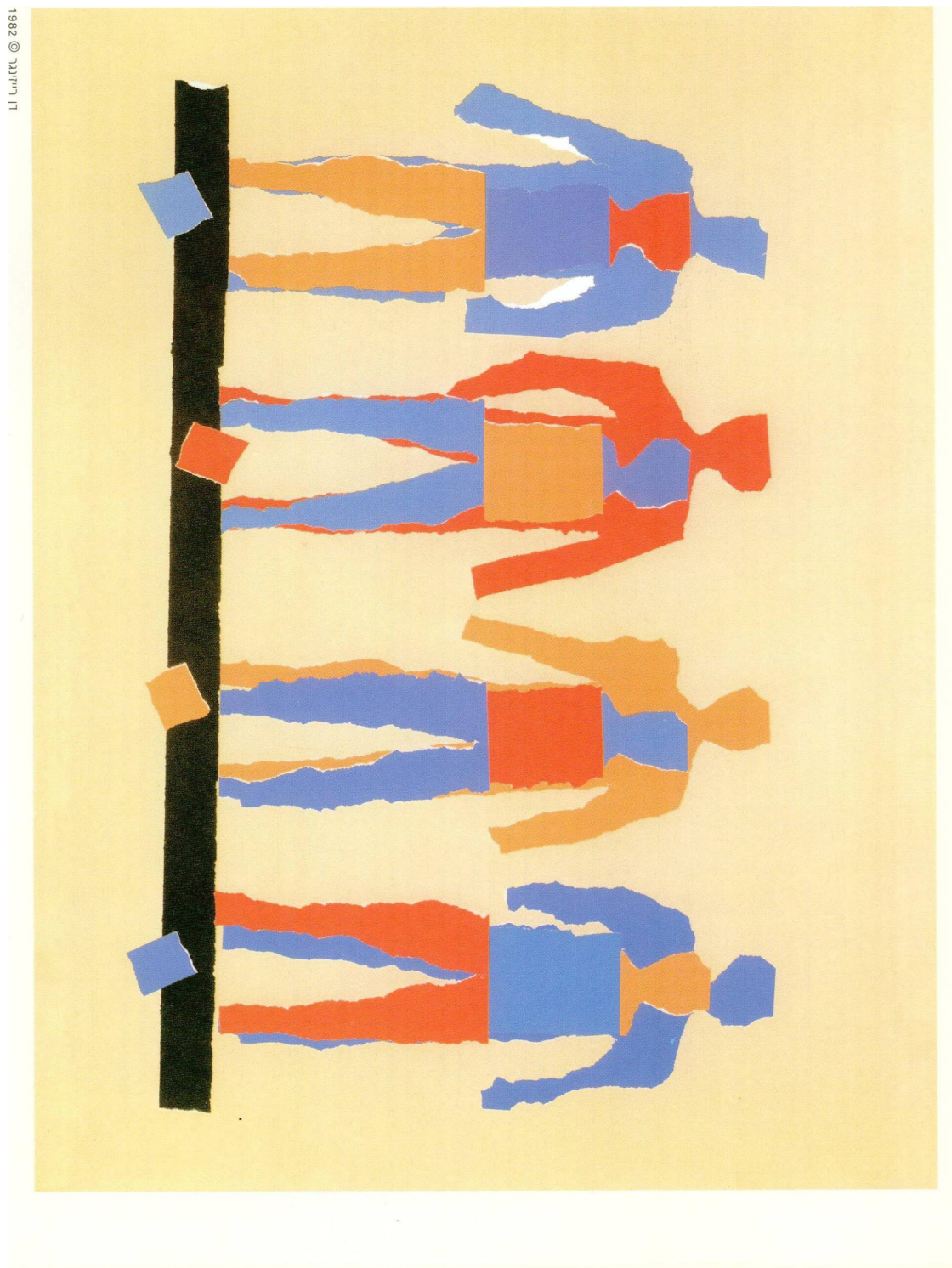
שיעור 3 – יצירה אישית

כל תלמיד/ה יוצר/ת את ארבעת הבנים/ הבנות שלו/ שלה באמצעות חומרי יצירה מגוונים.

ארבעה בנים - חלקים באישיות- דן רייזינגר 1982

1982 © דן רייזינגר

